WIKIPEDIA

Plateaumalagasi

Plateaumalagasi (*Malagasy (fiteny)*, *merina*) is een Austronesische taal van de groep der Malagasitalen, die wordt gesproken in de Afrikaanse eilandenstaat Madagaskar in de Indische Oceaan. Het Merina-dialect is naast het Frans een officiële taal van het land, en het Plateaumalagasi is veruit de belangrijkste taal in Madagaskar en veruit de meest gesproken Malagasi-, Oost- en zelfs Baritotaal. Geen enkele Baritotaal wordt in meer landen en territoria gesproken dan het Plateaumalagasi. In de geschreven media en het onderwijs wordt het Frans echter meer gebruikt dan het Plateaumalagasi.

Plateaumalagasi Malagasy (fiteny) Merina	
Gesproken in	Madagaskar, Comoren, Réunion
Sprekers	10.893.000[1]
Taalfamilie	▪ Austronesische talen (1268) ▪ Malayo-Polynesische talen (1248) ▪ Baritotalen (27) ▪ Oost-talen (18) ▪ Malagasitalen (11) ▪ **Plateaumalagasi**
Dialecten	Betsileo, Bezanozano, Merina, Sihanaka, Tanala
Alfabet	Latijns schrift, Sorabe
Officiële status	
Officieel in	Madagaskar
Taalcodes	
ISO 639-1	geen
ISO 639-2	geen[2]
ISO 639-3	plt
Portaal	Taal

Inhoud

Classificatie

Taalgebied

Geschiedenis

Woordenschat en verwantschap met andere talen behalve de Malagasitalen

Fonologie
- Weglaten van klinkers
- Klemtoon

Grammatica
- Lidwoorden
- Ontkenning
- Werkwoorden
- Zinsbouw
  - Mededelende zin
    - *Geen hulpwerkwoorden*
    - *Geen genus*
    - *Geen getal*
- Morfologie
  - Woordvolgorde
  - Stam
  - Samenstellingen
  - Affixen
  - Reduplicatie
- Het inkorten van woorden

Schrift

Voorbeeld
- Basiswoorden
- Tekstfragment

Malagasi in België

Literatuur
- (Wetenschappelijke) werken
- Woordenboeken

Zie ook

Externe links

Classificatie

Onderstaande tabel is gemaakt door middel van de Swadeshlijst van Morris Swadesh.

Pourcentages de correspondance du vocabulaire de base entre différentes langues et dialectes de Madagascar

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
1) Merina	100	81	81	92	92	86	78	80	79	68	71	68	70	70	61	77	69	61
2) Temoro	81	100	78	79	80	78	81	88	88	67	69	71	72	69	61	76	73	65
3) Betsimisaraka	81	78	100	84	78	77	80	78	75	77	70	65	66	62	54	74	69	61
4) Sihanaka	92	79	84	100	86	81	76	79	77	72	69	67	68	66	59	72	68	58
5) Betsileo-1	92	80	78	86	100	88	77	81	79	68	74	71	75	71	61	79	71	62
6) Betsileo-2	86	78	77	81	88	100	77	80	77	67	71	74	79	74	66	82	75	66
7) Antambahoaka	78	81	80	76	77	77	100	74	74	69	66	64	64	60	52	67	64	56
8) Antesaka	80	88	78	79	81	80	74	100	89	67	70	71	73	72	62	76	72	63
9) Zafisoro	79	88	75	77	79	77	74	89	100	63	68	68	72	71	61	76	71	63
10) Tsimihety	68	67	77	72	68	67	69	67	63	100	75	61	64	63	54	68	64	56
11) Tankarana	71	69	70	69	74	71	66	70	68	75	100	65	68	69	59	70	67	56
12) Vezo	68	71	65	67	71	74	64	71	68	61	65	100	84	74	64	77	80	69
13) Mahafaly	70	72	66	68	75	79	64	73	72	64	68	84	100	80	68	83	86	76
14) Sakalava-1	70	69	62	66	71	74	60	72	71	63	69	74	80	100	82	79	75	66
15) Sakalava-2	61	61	54	59	61	66	52	62	61	54	59	64	68	82	100	70	67	63
16) Bara	77	76	74	72	79	82	67	76	76	68	70	77	83	79	70	100	85	74
17) Tandroy-1	69	73	69	68	71	75	64	72	71	64	67	80	86	75	67	85	100	83
18) Tandroy-2	61	65	61	58	62	66	56	63	63	56	56	69	76	66	68	74	83	100

Notes: 1) Betsileo-1 (n° 5) provient d'Ambositra et Betsileo-2 (n° 6) de Fianarantsoa.
2) Sakalava-1 (n° 14) provient de Morondava et Sakalava-2 (n° 15) de Belo-sur-Tsiribihina.
3) Tandroy-1 (n° 17) provient de Masinoro, Ambalavao et Tandroy-2 (n° 18) d'Antanimoro.

Overzichtje van intercommunicatie (Franstalig), er zijn zowel talen als dialecten in de tabel verwerkt.

Vele bronnen omschrijven alle elf de Malagasitalen als één taal, het *Malagasi*, onder die bronnen horen vele min of meer officiële instanties en die bronnen houden onder meer de Verenigde Naties, Van Dale, en vele internetwebsites. In Ethnologue worden de talen als apart beschouwd en niet als dialecten. Dit is vergelijkbaar met de misverstanden rond onder meer de Arabische, Baskische, Nahuatl-, Chinese- en Quechuatalen, elk van die, soms grotere, taalfamilies worden door velen als één taal beschouwd maar zijn een taalgroep zonder bijster veel intercommunicatie. Wél hebben ze meestal één overheersende taal, die dan wel overeenkomt met de beschrijvingen van de *taal* waarmee in feite de familie wordt bedoeld, voorbeelden daarvan zijn het Plateaumalagasi, maar ook het Cuzco-Quechua, het Mandarijn of het Standaardarabisch. Het is voor een Plateaumalagasitalige dus schier onmogelijk een conversatie te volgen tussen twee bijvoorbeeld Sakalava-Malagasitaligen, waarvan het taalgebied nochtans aan dat van hem grenst.

Als men het over het "Malagasi" heeft kan men ofwel veralgemenen en het over de Malagasitalen hebben, of men kan het over de hoofdtaal het Plateaumalagasi hebben, maar men kan ook te specifiek zijn: Regelmatig gelden gegevens alleen voor het Merina-dialect - het dialect dat als officiële landstaal geldt. Net zoals bij de Arabische kwestie, waar de Semitische taal Maltees in tegenstelling tot zijn Arabische familieleden als een aparte taal wordt erkend, kan men dit ook voor de Malagasikwestie staven zonder enige persoonlijke ervaring in Madagaskar, de Comoren, Réunion of Mayotte te hebben. Het is namelijk zo dat er bitter weinig wordt gesproken over *Malagasi* als men het over de voornaamste taal van Mayotte, het Bushi, heeft. Slechts circa 50% van de Sakalava-Malagasi en Tambahoaka-woorden (het Tambahoaka is een dialect van het Zuidelijk Betsimisaraka-Malagasi) corresponderen onderling. Wat het hoofddialect van het Plateaumalagasi, Merina, betreft, zijn de grootste verschillen die met de talen en dialecten van het zuiden van het land, zoals het Tandroy-Mahafaly-Malagasi en het Sakalava-Malagasi, met wie het Merina - en dus het Plateaumalagasi, want het Merina is het dialect dat dienstdoet als officiële taal van Madagaskar - slechts 60% van zijn woordenschat deelt.

Dat alle Malagasitalen voortgekomen zijn uit talen van Indonesische immigranten is intussen duidelijk, en het is perfect mogelijk dat delen van een geïsoleerd volk op een grote oppervlakte na enkele eeuwen elkaar niet meer kunnen verstaan. Momenteel staat de studie en de ontdekking van de grote verschillen tussen de verschillende Malagasitalen nog in de kinderschoenen. Het is echter zo goed als onmogelijk te weten hoeveel taalkundige varianten er precies zijn binnen de deze talen. In het begin van de 20e eeuw beweerde Gabriel Ferrand in een opmerkelijk onderzoek dat er meer dan dertig varianten zouden zijn, en dat is goed mogelijk, aangezien er al elf talen én elf dialecten met naam bekend zijn. (Zoals met het Atayal in Taiwan het geval is bestaan er vele dialecten die nog geen naam meegekregen hebben.) De koloniale administratieve autoriteiten van het heden hebben het over 18 "stammen", maar taalkundig gezien zijn er dus elf talen die samen elf dialecten hebben.

Taalgebied

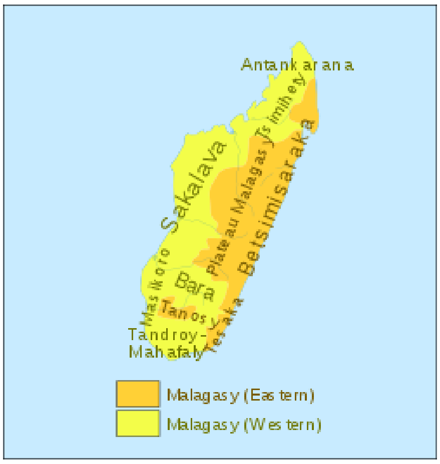

Het Plateaumalagasitaalgebied is te vinden in het midden van het eiland Madagaskar.

Qua oppervlakte mag het Plateaumalagasi zich, op het Sakalava-Malagasi na, de grootste taal in Madagaskar noemen. Het grote taalgebied zonder kustlijn ligt centraal en behelst onder meer de hoofdstad Antananarivo. Het gebied wordt begrensd door Tsimihety-Malagasi- (noorden), Noordelijk Betsimisaraka-Malagasi- (oosten[3]), Zuidelijk Betsimisaraka-Malagasi- (oosten[4]), Tanosy-Malagasi- (zuidoosten), Bara-Malagasi- (zuiden en klein stukje in het westen[5]) en Sakalava-Malagasitalig gebied.

De sprekers zijn voornamelijk landbouwers, welke groep bestaat uit moslims, christenen, en aanhangers van de traditionele religie.

In de Comoren wordt het gesproken door een belangrijk aantal van personen met Malagassische origine. Die mensen gebruiken in de meeste gevallen tevens het Comorees, en zijn christenen, aanhangers van de traditionele godsdiensten of moslims.

1. Madagaskar: 5 940 000; **1ste plaats**, 2de volgens totaal aantal sprekers
2. Comoren: 700; 5de en laatste plaats, 2de volgens totaal aantal sprekers
3. Réunion: 7 000. Belangrijke immigrantentaal.

Geschiedenis

Samen met Indonesische immigranten (voornamelijk uit Borneo) belandden de Malagasitalen op het Afrikaanse eiland. Over wanneer deze immigraties plaatsvonden bestaat enige onenigheid: Volgens de Noorse taalkundige O. Christian Dahl (1951) gebeurde dit rond 450, terwijl de Nederlander K. A. Adelaar in 1989 beweerde dat de immigratie(s) rond de zevende eeuw plaatsvonden, de andere bronnen hebben het over tijdstippen tussen beide hiervoor genoemde data. Later mengden deze Indonesiërs zich met onder meer Arabieren en Oost-Afrikanen. Andere bronnen beweren dat de eerste inwoners niet uit Indonesië, maar uit Polynesië kwamen.

In 2005 werd duidelijk dat de taal die toen "Malagasi" werd genoemd (met SIL-code `MEX` en ISO 639-2 `mlg`), vier verschillende talen behelsde. Het Noordelijk Betsimisaraka-Malagasi splitste zich af, net zoals het Zuidelijk Betsimisaraka- en het Bara-Malagasi, deze drie talen werden als aparte talen erkend (op taalkundig vlak dan) en wat overbleef was de standaardtaal, nu bekend als Plateaumalagasi.

In het Plateaumalagasi bestaat een woordenboek, een bijbel (1835-1938) en er is een vastgelegde grammatica. Er bestaan Wikipedia-, Wiktionary- en Wikibooks-edities in het Plateaumalagasi, doch deze informatieprojecten zijn nog volop in het geboortestadium.

Woordenschat en verwantschap met andere talen behalve de Malagasitalen

Buiten Madagaskar is de meest op het Plateaumalagasi lijkende taal het Ma'anjan, en het Plateaumalagasi is, omdat het tot de Austronesische taalfamilie behoort, verwant met de Austronesische talen. Voorbeelden hiervan zijn het woord *antalaotra*, dit woord is Plateaumalagasi voor *zeevolk* en het is voortgevloeid uit het Maleise *laut* dat *zee* betekent, en *vahiny*, dat in het Plateaumalagasi zoveel betekent als *vreemdeling* en dat in het Tahitisch zijn soortgelijke *vahini* terugvindt, dat daarin *meisje*

betekent. Het is hierdoor dat men erachter is gekomen dat de eerste Zuidoost-Aziatische bezetters van Madagaskar mannen waren, en dat de vrouwen pas later nakwamen als gasten of vreemdelingen. De meeste leenwoorden komen van Sanskriet (en ook wel de prakrits) (voorbeelden zijn *tsara*, *soa*, *sahaza*, *sandry*, *sisa* en *hetsy*), Bantoetalen (zoals *omby*, *ondry* of *akoho*), Swahili, Arabische talen (voorbeelden van Plateaumalagasiwoorden uit het Swahili en uit Arabische talen zijn onder meer *alahady*, *adaoro* en *sikidy*; verder zijn in het bijzonder de namen van de dagen van de week, de namen van de maanden, de astrologie en de maankalender uit het Arabisch overgenomen), Engels, Portugees en Frans. De woorden, op Sanskriet-equivalenten gebaseerd, zijn het oudst. De gelijkenissen met Swahili en de Bantoetalen komen voort uit commerciële contacten met de Afrikaanse oostkust en met emigraties naar Madagaskar vanuit hun taalgebieden, terwijl de gelijkenissen met de Arabische talen uitsluitend uit commerciële contacten zijn voortgekomen. In vergelijking met de invloeden van het Swahili en de Bantoe- en Arabische talen werden de Malagasitalen eerder laat (in de 19de eeuw) door het Frans beïnvloed, maar de fase van Engelstalige invloed situeert zich nog later, namelijk in de laatste jaren (hoewel ook een substantieel deel van de Engelse leenwoorden in de 19e eeuw aan het Malagasilexicon werd toegevoegd).

Van meer dan 90% van de Plateaumalagasiwoorden is men in staat aan te tonen dat ze afkomstig zijn uit niet-Afrikaanse Austronesische talen.

Fonologie

De *i* wordt steeds als [ie] (als in *Irak*) uitgesproken en wordt als laatste letter van een woord als *y* geschreven (dit geldt hoogstwaarschijnlijk ook voor de andere Malagasitalen, waaronder het Antankarana-Malagasi). De *o* wordt [oe] (als in *Oeganda*) uitgesproken (behalve in enkele regio's, waaronder de wouden, waar deze klank tóch als [oo] (als in *cadeau*) wordt uitgesproken). *Ao* wordt daarom (net als de *ô*) als [oo] uitgesproken. De *r* in de combinaties *dr* en *tr* is rollend als in het Italiaans. De *g* wordt uitgesproken als in *garçon*, en de *s* wordt nooit als *z* uitgesproken. Een *a* of *o* wordt als laatste letter kort en stemloos uitgesproken. Het Malagasi kent de volgende nasale verbindingen: *nk*, *ng*, *nt*, *nd*, *ntr*, *ndr*, *nts*, *mp*, *mb* en *nj* (die laatste klank wordt [ndz] uitgesproken). Het Plateaumalagasi telt slechts vier klanken, te weten [a], [ee] (zoals in *benen*), [ie] en [oe]. De *h* is stom, en dient om, in geschreven taal, lichte betekenisverschillen aan te geven, zo betekent *hady* "graven" en *ady* wordt in het Nederlands "kamp". Wanneer twee klinkers elkaar opvolgen, wordt de tweede steeds stommer uitgesproken dan de eerste.

Weglaten van klinkers

Onbeklemtoonde klinkers zijn aan het einde van een woord regelmatig onuitgesproken, voorbeelden zijn *izy* [iesj] ("hij", "zij") en *hafa* [af] ("anders"). Een uitzondering hierop is de *e*, die wordt steeds duidelijk uitgesproken (*lehibe* [leehiebee] ("chef")).

Hetzelfde geldt ook, maar dan in iets mindere mate, voor klinkers die niet aan het einde van een woord staan. Over het algemeen worden bij veel lange woorden zelfs niet alleen klinkers, maar ook medeklinkers gewoon weggelaten, waardoor langere woorden fonetisch veel korter zijn, bijvoorbeeld *Malagasy*, dat zoals zijn Franse vertaling het zelfs schrijft, [malgasj] (met de *g* zoals in *garçon*) wordt uitgesproken, of *mitsangatsangana* [mzangzangn] ("gaan wandelen").

Klemtoon

De klemtoon is zeer geprononceerd en ligt op de voorlaatste lettergreep (bijvoorbeeld *maloto* [malloetoe], "vuil"), behalve als het een woord op *-ka*, *-tra* of *-na* betreft (dan ligt de klemtoon op de derdelaatste lettergreep, zoals in *màssaka* ("rijp"), *miànatra* ("leren")). In die gevallen krijgt de op twee na laatste lettergreep de klemtoon. Een accent, dat niet op zijn gewone plaats staat, kan de betekenis van een woord veranderen. Op die manier wijst een accent regelmatig op een betekenisverschil, bijvoorbeeld *lalàna* ("wet") en *làlana* ("straat"), *misàsa* ("zich wassen") en *misasà* ("was je!"), of *ary* [arie] ("ginds") en *àry* [arie] ("alzo").

Grammatica

Lidwoorden

Het bepaalde lidwoord *ny* staat steeds voor een substantief (*ny volana sy ny kintana*, "de maan en de sterren"), of voor een gesubstantiveerd adjectief, bijvoorbeeld *ny ratsy* ("de slechte"). Er bestaat geen onderscheid tussen beide getallen; zowel het geslacht als het getal moet men afleiden uit de context.

Het gewone (en vertrouwelijk gebruikte) lidwoord voor eigennamen is *i*: *Aiza i Koto?* (Waar is Koto?). *I* wordt echter ook gebruikt bij namen voor familieleden, bijvoorbeeld in *i neny* ("mijn moeder"), of *i zandry* ("mijn jongere broer/zus").

De meervoudsvorm *ry* wordt, wanneer aangewend bij familienamen, gescheiden van de eigennaam genoteerd: *Ry Rakoto* ("de Rakoto's").

Ontkenning

Adjectieven, werkwoorden en substantieven kunnen door middel van *tsy* worden ontkend:

- *Tsy misy!* (Er is niks! / Er is daar niks!)
- *Tsy boky iny.* (Dat is geen boek.)
- *Tsy madio ny trano.* (Dat huis is niet schoon.)
- *Tsy raiko iny.* (Dat is mijn vader niet.)
- *Tsy mianatra ny ankizy.* (De kinderen werken niet.)

Tsia van zijn kant betekent "nee(n)".

Werkwoorden

Het Malagasi telt drie tijden:

- de verleden tijd
- de tegenwoordige tijd
- de toekomstige tijd

Deze tijden worden duidelijk gemaakt door het toevoegen van prefixen aan werkwoorden en adjectieven:

- voor de tegenwoordige tijd gebruiken we *m-*: *matory* (slapen), *mihinana* (eten)
- voor de verleden tijd gebruiken we *n(o)-* of *t-*: *natory* (geslapen hebben), *nihinana* (heeft gegeten)
- voor de toekomstige tijd gebruiken we *h(o)-*: *hatory* (zullen slapen), *hihinana* (zullen eten)

Aangezien het Malagasi geen infinitief kent geldt het presens als basisvorm.

Adjectieven en werkwoorden die niet met *m* beginnen, kunnen niet in de verleden tijd worden gebruikt en gebruiken voor het futurum het prefix *ho*, zoals *tonga* ("komen") dat doet: *Tonga* (is gekomen), *ho tonga* (zal komen).

Zinsbouw

Mededelende zin

Geen hulpwerkwoorden

Het Malagasi kent geen hulpwerkwoorden als "hebben" of "zijn", en derhalve bestaan er enkele woordschikkingsregels.

Enkele voorbeelden:

- *Trano io.*
  - `huis dit`
  - Dit is een huis.
- *Zaza marary.*
  - `kind ziek`
  - Dat kind is ziek.

Geen genus

Het Malagasi kent evenmin een genus. Er bestaat maar één lidwoord (*ny*), en dat kan zowel bepaald als onbepaald vertaald worden.

- *ny latabatra* (de tafel)
- *ny varavarana* (de deur)
- *ny zaza* (het kind)

Geen getal

Ook een getal kent het Malagasi niet, hierdoor moet men uit de context afleiden of het een meervoud of een enkelvoud betreft.

- *Milalao ny ankizy*. (De kinderen spelen. / Het kind speelt.)

Morfologie

Woordvolgorde

Plateaumalagasi is als een van de weinige talen (net zoals onder meer Fijisch en Javaans) een VOS-taal, wat inhoudt dat het werkwoord in de zin vooropstaat, gevolgd door respectievelijk het lijdend voorwerp en het onderwerp.

Stam

De woordstammen kunnen niet verder ontleend worden, maar kunnen wel worden omgevormd tot adjectieven, substantieven of werkwoorden. De stammen zelf kunnen zowel een adjectief als substantief voorstellen. Vele woorden in het Malagasi zijn samenstellingen die uit verschillende stammen en/of suffixen bestaan, zoals *lava* ("lang", "groot") en *halàvana* ("lengte", "grootte").

Samenstellingen

Eigennamen die samenstellingen zijn van verschillende stammen, worden aaneengeschreven, bijvoorbeeld *Andrianampoinimerina*. Voor het overige worden woorden die een duidelijk geheel vormen, eveneens aaneengeschreven. Hetzelfde geldt wanneer de herindeling van het woord geen duidelijke betekenis oplevert, bijvoorbeeld *atodiakoho* ("kippenei"), *tranovorona* ("doodskist"), *voninkazo* ("bloem") of *tanindrazana* ("vaderland").

Woorden waarbij een koppelteken de bovenhand krijgt, zijn woorden die geen eenheidsidee voorstellen, zoals *tanin-drazana* ("geboortestreek"), en woorden die van een werkwoord zijn afgeleid, zoals *mpivaro-kena* ("slager") of *fivarotam-panafody* ("apotheek"). In de praktijk vindt men echter verschillende schrijfwijzen terug, zowel samengesteld als aaneen.

Woorden kunnen bestaan uit:

- twee substantieven:
  - *maso* (oog) + *andro* (dag) → *masoandro* (zon)
  - *lalana* (weg) + *vy* (ijzer) → *lalamby* (spoorweg)
- substantief + voorzetsel + voorwerp:
  - *tany* (grond) + *na* (met) + *vary* (rijst) → *tanimbary* (rijstveld)
- substantief + adjectief:
  - *sira* (zout) + *mamy* (zoet) → *siramamy* (suiker)
  - *biby* (dier) + *lava* (lang) → *bibilava* (slang)
  - *vola* (geld) + *fotsy* (wit) → *volafotsy* (zilverstukken)

Affixen

De prefixen, suffixen en infixen nemen in het Plateaumalagasi eveneens een niet te minachten plaats in. Voorbeelden:

- imperatiefvormen op *-a*, *-y* en *-o*
- tijden op *ho-*, *h-*, *no-* en *n-*
- werkwoordsvormen op *a-*, *m-*, *an-*, *ana-*, *anka-*, *aha-*, *i-*, *iha-*, *ian-*, *ampan-*, *ifan-*, *ifampi-*, *tafa-* en *voa-*
- substantiefvormen op *f-* (*fa-*, *fan-*, *fanka-*, *faha-*, *fi-*, *fian-*, *fampa-*, *fifan-* en *fifampi-*), *mp-* (*mpa-*, *mpan-*, *mpaka-*, *mpaha-*, *mpi-*, *mpian-*, *mpampa-*, *mpifan-* en *mpifampi-*) en *ha-*

Reduplicatie

Vele woordstammen kunnen zich geheel of gedeeltelijk verdubbelen, soms met enige aanpassing, en op die manier een nieuw woord vormen. Voorbeelden hiervan zijn:

- *mandeha* (gaan), dat *mandehandeha* (heen en weer lopen) wordt
- *tsara* (goed), dat *tsaratsara* (beter) wordt
- *vizana* (moe), dat *vizambizana* (niet erg moe, een beetje moe) wordt

Het inkorten van woorden

Woorden en begrippen kunnen tevens worden verkort. Zo wordt *malagasy* ("Malagasi") *gasy*, *Madagasikara* ("Madagaskar") *gasikara* of *andao* ("laat ons gaan!") *ndao*.

Schrift

De Malagassische oerbevolking kende geen schrift; alle overlevering vond oraal plaats.

Een decreet van koning Radama I op 26 maart 1823 verplichtte het gebruik van het Latijns alfabet, dat door de missionarissen David Jones en David Griffiths voor de Malagassische taal ontwikkeld was.[6] Desondanks gebruikt men heel af en toe nog het Arabisch alfabet. Op het ogenblik van het decreet waren er ook al enkele geletterde in het koninkrijk die een schriftsysteem, afgeleid van het Arabische alfabet gebruikten (*Sorabe* of "schrift van groot formaat"), ontwikkeld in het zuidoosten van de eilandstaat: De eerste Arabische bezetters, die nu bekendstaan als de Malagassische bevolkingsgroep Antaimoro en die zich in de 15de eeuw aan de oostkust sedentariseerden, ontwikkelden uit het Arabische schrift dit eigen schriftsysteem voor het Malagasi, dat zij van de oorspronkelijke bewoners overnamen.[7] Dit schrift werd zelfs door de koningin gebruikt, en bleef significant tot het begin van de 19de eeuw, op dat tijdstip maakte het land kennis met het Latijns alfabet, dat door Engelse missionarissen was overgebracht.

Voor de komst van de missionarissen David Jones en David Griffiths werd voornamelijk het *Sorabe* gebruikt, afgeleid van het Arabisch alfabet.

Het Plateaumalagasi gebruikt een eenentwintigletterige variant van het Latijns alfabet en het kent de volgende letters (rechts ervan staat de lokale naam van de letter):

- *a* [aa]
- *b* [bie]
- *d* [die]
- *e* [ee]
- *f* [ef]
- *g* [gee] (met de *g* zoals in *garçon*)
- *h* [aints]
- *y* [iegrakkah] (met de *g* zoals in *garçon*)
- *i* [ie]
- *j* [dzie]
- *k* [ka(a)]
- *l* [eelah]
- *m* [eemah]
- *n* [eenah]
- *o* [oe] (zoals in *koe*)
- *p* [pee]
- *r* [eerah]
- *s* [eezoe] (met de *oe* zoals in *koe*)
- *t* [tee]
- *v* [vee]
- *z* [zeedrah]

Aangezien men de *o* als [oe] (zoals in *boer*) uitspreekt, bestaat de letter *u* niet in het Malagasi, aangezien deze letter in de meeste andere Austronesische talen de [oe]-klank aanduidt. Daarnaast maakt het Malagasi ook geen gebruik van letters *c*, *q*, *w* en *x*.

De spelling in het Plateaumalagasi is zeer regelmatig en nogal op de uitspraak gericht. Daarnaast bestaan de letters *ô* (een o met een accent circonflexe) en een n met trema (het Malagasi deelt die n uitsluitend met het Jacalteeks, een Mayataal in Mexico) die bijvoorbeeld in plaatsnamen worden gebruikt. Er bestaan ook alternatieve spellingen voor die plaatsnamen, waar, in plaats van de *n* met trema, *gn* wordt gebruikt. De *i* wordt als laatste letter van een woord als *y* geschreven (dit geldt hoogstwaarschijnlijk voor de meeste andere Malagasitalen, waaronder het Antankarana-Malagasi).

Voorbeeld

Basiswoorden

Enkele basiswoorden:

Nederlands	Plateaumalagasi
aarde	*tany*
hemel	*lanitra*
water	*rano*
vuur	*afo*
man	*lehilahy*
vrouw	*vehivavy*
eten	*mihinana*, *homana*
drinken	*misotro*
groot	*lehibe*, *ngeza*
klein	*kely*
nacht	*alina*
dag	*andro*

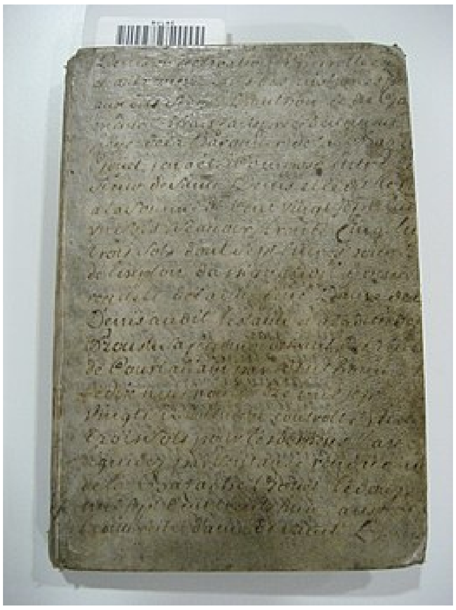

Malagasi woordenboek (1773) (Collectie BULAC Parijs)

Tekstfragment

Eerste artikel van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens (Nederlandstalige versie (https://web.archive.org/web/20060110175529/http://www.unhchr.ch/udhr/lang/dut.htm)):

Andininy Voalohany

Teraka afaka sy mitovy zo sy fahamendrehana ny olombelona rehetra. Samy manan-tsaina sy fieritreretana ka tokony hifampitondra am- pirahalahiana.

Malagasi in België

De Protestantse kerk van de Kruidtuin aan de Bischoffsheimlaan in Brussel (België) verzorgt maandelijks een kerkdienst in het Malagasi, en wel de laatste zondag van 15:00 u tot 17:00.

Literatuur

(Wetenschappelijke) werken

Titel	Auteur(s)	Plaats	Jaar
Essai de phonétique comparée du malais et des dialectes malgaches	Geuthner	Parijs, Frankrijk	1909

Malgache et Maanjan	Otto Christian Dahl	Oslo, Noorwegen	1951
Aperçus pour une dialectologie de la langue malgache (artikel in *Bulletin de Madagascar*)	Jacques Dez	-	1963
The Glottochronology of Malagasy Speech Communities (artikel in *Oceanic Linguistics*)	Pierre Verin, Conrad Philip Kottak en Peter Gorlin	Honolulu, Verenigde Staten	1969
Malay influence on Malagasy: linguistic and culture-historical implications	Karel Alexander Adelaar	-	1989
Lehrbuch der madagassischen Sprache	Janie N. Rasoloson	-	1995
Sprachführer Madagassisch	Janie N. Rasoloson	-	2000
Kauderwelsch, Madagassisch Wort für Wort	Helena Ravoson Voahanginira	-	2003
The Dual Origin of the Malagasy in Island Southeast Asia and East Africa: Evidence from Maternal and Paternal Lineages	Matthew E. Hules	-	2005

Woordenboeken

In 1729 werd het eerste bekende Malagasiwoordenboek geschreven. In 1885 stelde James Richardson van de London Missionary Society een woordenboek van 892 pagina's samen, dat nu nog als een herdruk verkrijgbaar is. Nooit werd er een gelijkaardig Engels-Malagasi-woordenboek gepubliceerd; latere werken waren van kleinere omvang.

Titel	Auteur	Plaats	Jaar	Uitgeverij	Pagina's
Vocabulaire Anglais-Malagasy	-	-	1729	-	-
A new English-Malagasy Dictionary	James Richardson	Farnborough, Verenigd Koninkrijk	1967	Gregg Press	892
An Elementary English-Malagasy Dictionary	-	Antananarivo, Madagaskar	1969	Trano Printy Loterana	118
English-Malagasy Vocabulary	K. Paginton	Antananarivo, Madagaskar	1970	Trano Printy Loterana	192
Diksionera Malagasy-Englisy	-	Antananarivo, Madagaskar	1973	Trano Printy Loterana	103
English-Malagasy Phrase Book	-	Antananarivo, Madagaskar	1973	Editions Madprint	199

Zie ook

- Ma'anjan#Verwantschap met Malagasitalen
- Lijst van talen in Madagaskar

Externe links

- Cursus Plateaumalagasi vanuit het Plateauamalagasi (https://mg.wikibooks.org/wiki/Voambolana) (Plateaumalagasitalig)
- (fr) Cursus Plateaumalagasi vanuit het Frans (http://www.gasikara.net/Langue.htm)
- (fr) Woordenboeken Plateaumalagasi-Frans - Frans-Plateaumalagasi (http://dico.malgache.free.fr)

Bronnen, noten en/of referenties

1. Antanosy in Madagascar (https://joshuaproject.net/people_groups/10346/MA). *Joshua Project*.
2. Het Plateaumalagasi werd pas ná de verschijning van ISO 639-2-codes als een aparte taal beschouwd.
3. Als je de verticaal lopende oostgrens van het Plateaumalagasi-taalgebied in een noordelijk en een zuidelijk gebied zou indelen, wordt de taal in de noordelijke helft door het Noordelijk Betsimisaraka-Malagasi begrensd.
4. Als je de verticaal lopende oostgrens van het Plateaumalagasi-taalgebied in een noordelijk en een zuidelijk gebied zou indelen, wordt de taal in de zuidelijke helft door het Zuidelijk Betsimisaraka-Malagasi begrensd.
5. Als je vanaf de zuidkant van het Plateaumalagasi-taalgebied de grenstaalgebieden volgens de wijzers van de klok wilt opzeggen, wordt dit Bara-Malagasi, Sakalava-Malagasi, Bara-Malagasi en Sakalava-Malagasi voor de gehele westkant. Als we

de westkant van het Plateaumalagasi-taalgebied in een noordelijke en een zuidelijke helft zouden delen, dan liggen van de vier taalgebieden hiervoor achtereenvolgens opgesomd, er drie in de zuidelijke helft. Het laatstgenoemde stukje Bara-Malagasi is dus een kleine taalexclave, ingeklemd tussen het Sakalava-Malagasi en het Plateaumalagasi. Het zijn dus ook die twee talen die het kleine gebied beletten aan het veel grotere zuidelijke Bara-Malagasigebied te grenzen.

6. (en) Gerald Anderson, *Biographical Dictionary of Christian Missions* (http://books.google.co.uk/books?id=oQ8BFk9K0ToC&pg=PA263&lpg=PA263&dq=%22David+Griffiths%22+missionary&source=bl&ots=_6-fgNkuc1&sig=9pFZwSOHpqnTtpomcY-volFUvu8&hl=en&sa=X&ei=ijjbUNyeHZSp0AWr-oCIDw&ved=0CGcQ6AEwCQ#v=onepage&q=%22David%20Griffiths%22%20missionary&f=false) (William B. Eerdmans Publishing Company, 1999)
7. (en) Peter Tyson, *Madagascar - The Eighth Continent: Life, Death and Discovery in a Lost World* (http://books.google.nl/books?id=PQyvHTIB5JEC&lpg=PA265&dq=antaimoro&hl=nl&pg=PA265#v=onepage&q=antaimoro&f=false) (Bradt Travel Guides, 2013) pagina 265

Zie de ***Plateaumalagasi uitgave*** van Wikipedia.

Dialecten van het Plateaumalagasi

Bezanozano · Betsileo · Merina · Sihanaka · Tanala

Austronesische talen > Malayo-Polynesische talen > Baritotalen > Oost-talen >

Centraal-Zuid talen:	Centrale talen · Zuid-talen
Malagasitalen:	Antankarana-Malagasi · Bara-Malagasi · Bushi · Masikoro-Malagasi · Noordelijk Betsimisaraka-Malagasi · Plateaumalagasi · Sakalava-Malagasi · Tandroy-Mahafaly · Tanosy-Malagasi · Tsimihety-Malagasi · Zuidelijk Betsimisaraka-Malagasi
Noord-talen:	Walangaans · Tawoyaans

Overgenomen van "https://nl.wikipedia.org/w/index.php?title=Plateaumalagasi&oldid=56752160"

Deze pagina is voor het laatst bewerkt op 18 jul 2020 om 13:38.

De tekst is beschikbaar onder de licentie Creative Commons Naamsvermelding/Gelijk delen, er kunnen aanvullende voorwaarden van toepassing zijn. Zie de gebruiksvoorwaarden voor meer informatie.
Wikipedia® is een geregistreerd handelsmerk van de Wikimedia Foundation, Inc., een organisatie zonder winstoogmerk.